

Kollár Ferenc

FARMOTOROS FIAT VILÁG

Magyar Kultúra Emlékívek Kiadó
2017

A FIAT 850 SPORT COUPE TÖRTÉNETE

A Fiat 850 Sport Coupe karosszériája Bertone híres alkotása – de technikájában valójában csak egy Fítyó. Mindenhol keresgéltem, de történetét nem igazán dolgozták fel – én most ezt a hiányt szeretném pótolni.

A FIAT 850-es modellcsalád első sorozata 1964 májusban hagyta el a FIAT torinói gyártósorát. A megjelenés idején gyártott 600-as modell sikerére és annak gyártási, használati tapasztalataira alapozva léptek tovább, félig-meddig szakítva a korabeli kisautókra jellemző gömbölyded formával.

Történeti érdekesség, hogy a FIAT 600-as típuscsalád fejlesztési kódja a 100-as volt. A FIAT 850-et erre a projektre alapozva fejlesztették tovább, a korábbi 100-as kódot megtoldva egy „G" (Grande = nagy) betűvel. Ez a jel köszön vissza a FIAT 850 alváz- és motorszámaiból is, melyek kivétel nélkül a „100G" karakterekkel kezdődnek. A 850-es újszerű külsőt, valamint az 500-as és a 600-as családhoz képest jóval nagyobb méreteket és motort, komfortosabb belső teret kapott. A FIAT 850 Limousine igazi családi kocsi lett, a két szülő +gyerekek helyét az autó méreteihez képest meglehetősen nagy, elöl 180 literes, hátul, a kalaptartóban 40 literes rakodótérrel tetézték meg.

A hatvanas évek közepén még javában a farmotoros autóépítési gyakorlat volt a meghatározó; 1965-ben a világ autóipara által értékesített kb. 19 millió gépkocsiból mindössze 2 millió volt a fronthajtású kivitel. A FIAT 850 típus a szabványos farmotoros építési mód iskolapéldája, ahogyan a kocsi hátsó részében egy blokkba tömörül a motor és az erőátvitel, az orr-részben pedig ugyancsak egységes tömbben helyezkedik el a kormány és a futómű.

A Limousine-családon belül három altípust különböztetünk meg, ezek felszereltségük szerint lehetnek Normál, Super vagy Speciál, de mind kétajtós változatok. A FIAT a Normál- és a Super-motorral szerelt verziót 1964-től, míg a Speciál típust – melyben a Coupé kivitel egyes technikai megoldásait is alkalmazták –, 1968-tól gyártotta. A Limousine-ból 1964 és 1972 között összesen kb. 2,2 millió darab készült.

Az 1965-ös Genfi Autószalonon mutatták be a Bertone-karosszériás FIAT 850 Coupét, amely a Limousine technikai alapjain, de erősebb motorral és egy sportkocsi formavilágával lopta be magát a közönség szívébe. Ez a modell kétajtós, 2+2 személyes, csukott, sportos kocsi – egy igazi Coupé lett. A FIAT az új Coupéval már nem is a családnak, sokkal inkább a sofőrnek kedvezett, egy „testben" kínálva a Limousine-nál sokkal intenzívebb vezetési élményt és egy kiskocsi gazdaságosságát.

Az 1965-ben bemutatott Coupét három évvel később (1968 márciusában) egy újabb változat, a Sport Coupé követte, amely a típus életében többet jelentett, mint egyszerű ráncfelvarrást. A legszembetűnőbb különbséget a korábbi 2 fényszóró mellé bekerült 2 kisebb átmérőjű reflektor és a diszkrétebb homlokdísz, valamint a karakteresebb far jelentette, de az igazi változás láthatatlan; ebbe a – mellesleg könnyített súlyú – karosszériába került először a 903 cm3 hengerűrtartalmú, 52 lóerős motor, amellyel végre igazán repülhetett. A belső tér hangulata egyszerre lett elegáns és sportos. Bár a kárpit műbőrből készült és a fa berakások is csak fautánzatú műanyagok, az összhatás mégis meggyőző, akár csak a motortérben látható négy leömlős kipufogó, vagy a Ferrarikat idéző, kerek hátsólámpa-párok.

A Sport Coupét évekig változatlan sikerrel és változatlan formában gyártották, mígnem 1971 elején piacra került a harmadik sorozat. A harmadik Coupé mindössze a minden addiginál keményebb vonalú homlokfalat uraló, 4 egyenlő méretű fényszóróban, markánsabb első sárvédő-vonalvezetésben és néhány más, apró személyiségjegyben (pl. több műanyagot használtak fel az utastérben a krómozott fémrészek kárára) különbözik. A jelentősebb változásnak valószínűleg az vetett gátat, hogy még ebben az évben, novemberben végleg véget ért a típus gyártási ciklusa; a FIAT 850 Coupéból hat és fél év alatt 340 000 példányt gyártottak.

A FIAT 850-es család talán leglátványosabb, egyben legsármosabb tagját, a Spidert 1965 márciusában a Genfi Autószalonon, a Coupéval egy időben mutatták be. Tervezője Giorgetto Giugiaro, a Bertone stúdió 27 éves mérnöke volt. Giugiaro a Spiderrel első sorozatgyártásra érett autóját alkotta meg, korábbi tervei csak prototípusként kerültek az aszfaltra. A fiatal mérnök egyébként már 17 éves korában a FIAT-nál dolgozott, így érdekes egybeesés, hogy – bár 1959-től Nuccio Bertone alkalmazásában állt –, első komoly műve is a FIAT jelét viselte.

Ez idő tájt a cég a sikeres kiskocsik (FIAT 500, 600, 850) révén egyre nagyobb lendületet kapott, de az Európában tomboló válság őket sem kerülte el teljes egészében. A Spider a régió gazdasági és társadalmi problémái ellenére mégis óriási kasszasiker lett, olyannyira, hogy a kezdetben szolid darabszámú termelést jóval napi 100 kocsi fölé kellett emelni. Ez az anomália az olasz kabrió iránti óceánontúli érdeklődésből fakadt; ott a siker egyenesen adódott az európai sportkocsik magas presztízsértékéből és kedvező, alig valamivel 2000 USD fölötti eladási árából egyaránt. Bertone – kapva a Genfi szalont követő sikeren – még 1965 szeptemberében bemutatta a Spider CL (Convertible Lusso) névre keresztelt hardtop-karosszériát, amelyet a vászonburkolaton kívül műanyag tetővel is lehetett rendelni.

Különösnek tűnhet, hogy amíg Európa az új, izmosabb erőműveket ünnepelte, addig Amerikába – a már akkoriban is szigorú környezetvédelmi szabályozások miatt –, csökkentett gázkibocsátású, az eredetinél kisebb, 843 és 817 cm^3-es lökettérfogatú motorral szerelt Spiderek kerültek.

A Spider, ez a rendkívüli szépségű nyitott sportkocsi teszi fel a koronát a FIAT 850-es „sikerszériára". 1965-től 1972-ig összesen 140 000 darab készült ebből a típusból, melynek legnagyobb részét az USA-ban adták el.

A legerősebb Fiat 850 Sport Coupe 185 LE-ös volt, 4 darab Weber 45-ös karburátor adagolta az üzemanyagot és 240 km/h sebességet ért el.

Az írásom képes mellékletében bemutatom a Fiat 500, a Fiat 600 – 750 - 850, a Fiat 750 Coupe-Cabriolette variánsokat, a Fiat 850, a Fiat 850 Coupe, a Fiat 850 Spyider és a témára született Abarth, Moretti, Vignale, OSI, Lombardi, Zagato, Pinifarina és Mantelli változatokat.

Felhasznált irodalom:

https://it.wikipedia.org/wiki/Modelli_FIAT
https://www.youtube.com/watch?v=O01kW5zgylg
https://www.youtube.com/watch?v=xqBq7fk7Igg
https://www.youtube.com/watch?v=_sPOc-eB2Nc
https://www.youtube.com/watch?v=6bLF0E6MDmw

A FIAT 850 SPORT COUPE MŰSZAKI ADATAI

Méretek:
Kétajtós, 2+2 üléses karosszéria, hossza 3652 mm, szélessége 1500 mm, magassága 1300 mm, csomagtér 90+20 dm. Üres súlya 745 kg. Megengedett összsúly 1065 kg, tengelytáv 2027 mm, nyomtáv elöl 1170 mm, hátul 1222 mm, szabad magasság 135 mm, fordulókör 10,2 m.

Motor:
Négyhengeres, soros motor, furat 65 mm, löket 68 mm, térfogat 903 ccm, sűrítés 9,5:1, teljesítmény 52 LE 6500 f/min-nál, nyomaték 66 mkp 4000 f/min-nál, literteljesítmény 57,7 LE, benzin 98 okt.
Függőszelepek nyomórúddal és himbával, fogaskerékhajtású vezérműtengely a motorblokk oldalán, könnyűfém hengerfej, három helyen csapágyazott főtengely, szelephézag hidegen sz. 0,15 mm, k. 0,20 mm., szelepvezérlés sz. ny. 25° f.h.e., sz.z. 51°a.h.e., k.z 12° f.h.u., nyomatékolajozás, centrifugális olajszűrő a főáramkörben, kenőolajtöltés 3,75 liter.
Vízhűtés szivattyúval, hűtővíz szabályozás termosztáttal, hűtővíz 7,5 liter.
Weber 30 DIC 2 esőáramlású porlasztó gyorsítószivattyúval, szárazlégszűrő, mechanikus tüzelőanyagszivattyú, benzintartály 30 liter – elöl.
Villamos berendezés 12 V, gyújtási sorrend 1-3-4-2, automatikus röpsúlyos előgyújtás szabályzó, gyújtáspont 10° f.h.e., a gyújtásszabályzó szabályoz 28° +- 2 °-ig, megszakítás 0,42-0,48 mm, gyújtógyertya Marelli CW 26, elektródahézag 0,5-0,6 mm, akkumulátor 12 V, 48 Ah., töltődinamó 770 W, indítómotor 0,5 kW.

Erőátvitel:
Farmotor, hátsókerékhajtás, egytárcsás száraz tengelykapcsoló, négyfokozatú szinkronizált sebességváltó, áttétel. 3,636:1, II. 2,055:1, III. 1,409:1, IV. 0,963:1, hátramenet 3.615:1, sebváltóolaj 2,1 liter, tengelyhajtás hipoidfokozatú kerekkel 4,875:1, fogszám 8/39.

Felfüggesztés:
Önhordó karosszéria, elöl független kerékfelfüggesztés, felül keresztlengőkarral, alul keresztrugóval, teleszkópos lengéscsillapítókkal, kanyarstabilizátorral, hátul független kerékfelfüggesztés, ferde elhelyezésű, háromszög alakú vezetőkarokkal, csavarrugókkal, kanyarstabilizátorral,

Bendix rendszerű fékberendezés, elöl tárcsa – átmérője 226 mm, fékfelület 124 cm^2, hátul dobfék – átmérő 185 mm. Fékfelület 220 cm^2, hátsókerekekre ható mechanikus kézifék, kormányszerkezet csigával és görgővel, gumik mérete 155/13 Pirelli, nyomás elöl 1,1 att., hátul 1,8 att., kerékösszetartás 2-4 mm, kerékdőlés 12-16 mm, utánfutás 9 °.

Menet:
Legnagyobb sebesség 150 km/h., gyorsulás 19,5 s 100 km/h, Teljesítménysúly 14,3 kg/LE, Fogyasztás 7 l/100 km.

FOTÓALBUM

FIAT 500 - FIAT 600 - Fiat 750 – Fiat 850

A farmotoros Fiat-világ ikonja az 500-as (1957-1975)

Fiat 500 Coupe Moretti

Fiat 600 - 750 - 850
(1955-1985)

Fiat 600 – 750 - 850 Abarth

Fiat 750 Coupe

Fiat 750 Multivan

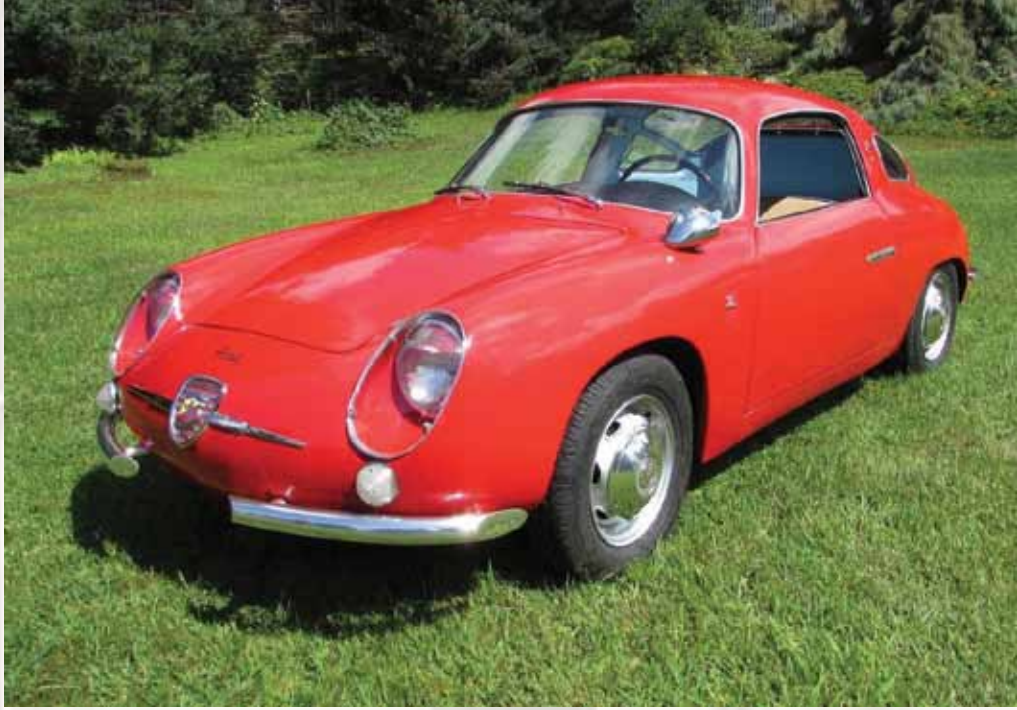

Fiat 750 Coupe Abarth

Fiat 750 Bingo

Fiat 750 Sport Coupe Abarth

Fiat 750 Sport Coupe Abarth belső és motorblokk

Fiat 750 Coupe Zagato

Fiat 750 Cabrio

Fiat 750 Spider

Fiat 750 Abarth Coupe

Fiat 500 Jolly

Fiat 600 Jolly

Fiat 600 Panorama

Fiat 600 Family

Fiat 850 Limuzin
(1964–1971)

Fiat 850 Cuope 1 –
Bertone

Fiat 850 Cuope 2 – Bertone

Fiat 850 Cuope 3 – Bertone

Fiat 850 Sport Coupe
belső és motortér

Fiat 850 Spider Giugiaro
(1965–1973)

Fiat 850 Convertible Lusso

Fiat 850 Moretti

Fiat 850 Sport Coupe Abarth Rally

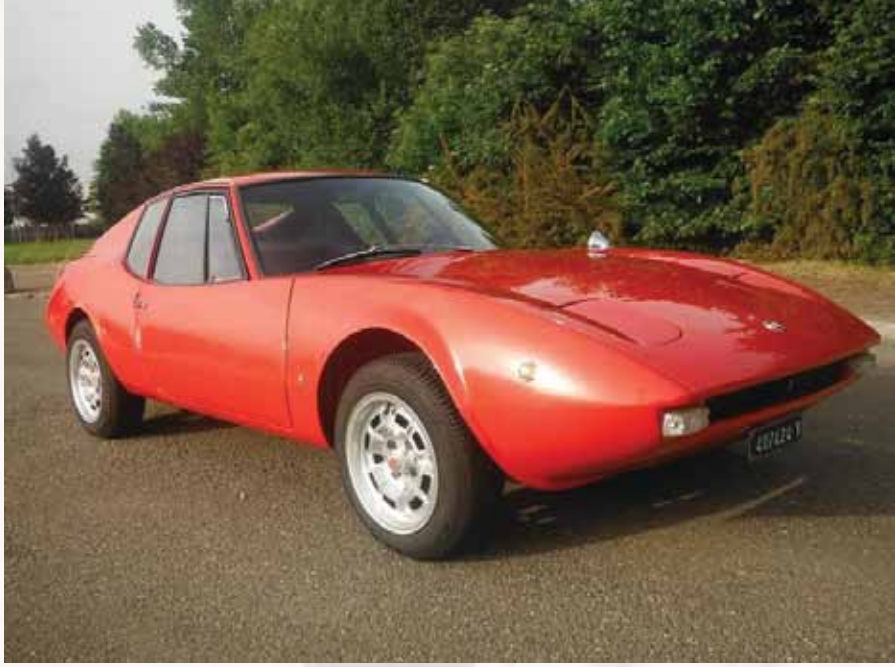
Fiat 850 Sport Coupe Abarth SP

A csodálatos Abarth motor

Fiat 850 Grand Prix

Fiat Abarth Scorpione

Fiat 850 Kombi

Fiat 850 Furgon

Fiat 850 Marinella

Fiat 850 Shellette

Fiat 850 Osiata

Fiat 850 Vignale Dart

Fiat 850 Lombardi Monza

Fiat 850 Moretti Sportiva

Fiat 850 Boneschi

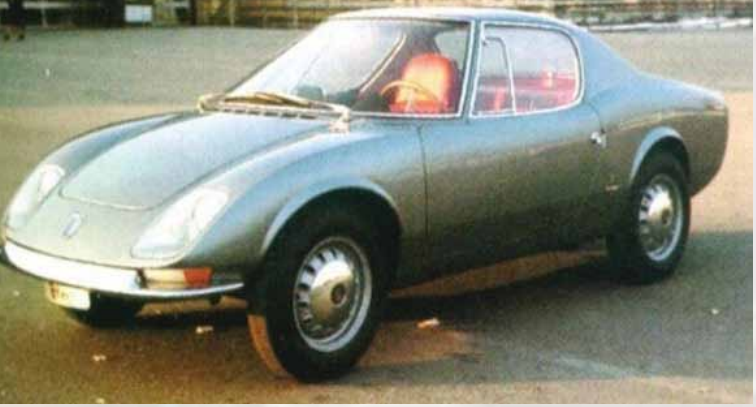
Fiat 850 Vignale Lugares

Fiat 850 Zagato

Fiat 850 Ellena

Fiat 850 Vignale Aerodynamic

Fiat 850 Vignale Spyder

Fiat 850 Lombardi Spyder

Fiat 850 OSI

Fiat 850 Pinifarina

Fiat 850 Mantelli

Fiat 850 Allemano

Fiat 850 Savio

Fiat 850 Caprera

Fiat 850 Caprera Coupe

Fiat 850 4Portes

Fiat 850 Lombardi

Fiat 850 Moretti Coupe

Fiat 850 Moretti Berlinetta

Fiat 600 Coupe Abarth

Korabeli katalógus Bertone csodálatos alkotásáról

Neuartiges Wagenverdeck, das beim Herunterklappen gänzlich von der Karosserie aufgenommen wird. Auf Wunsch: Hard-top, mit oder ohne gleichzeitige Lieferung des Wagenverdecks.

Korabeli katalógus Giugiaro csodálatos alkotásáról

Roomy and welcoming interior with seats of special design. Fully-equipped dashboard. The instruments are inclined to prevent reflections in the screen. Restful and safe driving position.

Plus Fiat Service Dependability

Fiat Service is Always on Your Road

Wherever Fiat cars go, Fiat Service is ready. An organisation—men, tools, equipment—specialising in making certain that your vehicle is constantly at the peak of its efficiency.

The Men — Fiat trains the numerous service personnel to the highest standards necessary in the Fiat Central Service Training School in Turin and in numerous branch schools in the principal overseas countries.

Tools and Equipment — These are of the most modern design, to ensure maximum speed and efficiency in service. Not only in the repair field but also by providing inspection and checking equipment—thus preventing premature wear.

Fiat Service guarantees: economy for the customer, repairs at fixed prices, standard spare parts prices everywhere, speedy assistance by mobile workshops. Central distribution point for the world is the imposing "Fiat Ricambi" Factory in Turin.

The power of Fiat Service: about 16,000 service points in the world.

FIAT
Fabbrica Italiana Automobili Torino

(logó alalakulása 1899-2017)

Kollár Ferenc

FARMOTOROS FIAT VILÁG

Kiadó:
Magyar Kultúra Emlékívek Kiadó

Nyomda:
E-Press Nyomda

ISBN 978-615-80152-6-4

Minden jog fenntartva.
A kiadvány egyetlen részlete sem sokszorosítható
semmiféle formában a kiadó engedélye nélkül.